

[Undervisningsministeren.]

medlemmer, og hvis de pågældende bibliotekers standard skal opretholdes, må kommunerne yde et tilsvarende beløb som erstatning.

Endelig er det uundgåeligt, at afgiftens indførelse vil medføre betydelige udgifter til administration. Man må anslå merudgiften til at blive ca. 500 000 kr., som fordeles på stat og kommuner. Alt i alt må man således regne med, at besparelsen for stat og kommuner under ét ved indførelse af den foreslåede lånerafgift kun vil blive på ca. 1 mill. kr.

Dernæst et par ord om det principielle. Vi har haft mulighed for at opkræve lånerafgift her i Danmark for ikke så længe siden. Indtil 1950, da princippet om det vederlagsfri udlån blev gennemført, havde kommunerne adgang til at opkræve en lånerafgift på indtil 2 kr. årlig. Det var kun 14 kommuner i hele landet, der gjorde brug af denne adgang. I de øvrige nordiske lande, i England, i USA og i de andre angelsaksiske lande og i Frankrig er princippet om vederlagsfrit udlån gældende. Biblioteksafgift findes stort set kun i lande med mindre udviklet biblioteksvæsen, og det vederlagsfri udlån er et princip for UNESCO. Opgivelse af dette princip for Danmarks vedkommende ville altså fjerne os fra lande, med hvilke vi ellers har et nært kulturelt fællesskab, og ville modarbejde UNESCOs program.

På statens egne biblioteker, først og fremmest det kgl. bibliotek og statsbiblioteket i Århus, har det gratis udlån altid været reglen, og det samme har været tilfældet for en række halv- eller heloffentlige fagbibliotekers vedkommende. Ved en indførelse af afgift for folkebibliotekernes vedkommende vil man sprænge den enhed i dansk biblioteksvæsen, som nu er opnået, og som bevirker, at hele det danske folk har en ensartet adgang til alle vore biblioteker. Det er en vigtig side af folkeoplysningen i vort land, at alle har fri og gratis adgang til at skaffe sig oplysning gennem bøger, og jeg må anse det fremsatte lovforslag for at være et tilbageskridt, som jeg må fraråde folketinget at støtte.

Lysholt Hansen: Som den højtærede minister fremhævede, havde vi sidste folketings-

år lejlighed til i et udvalg at lade et nøjagtig tilsvarende forslag fra de to partier gennemgå en meget grundig udvalgsbehandling for endelig at lade forslaget stemme ned ved anden behandling. Ved denne behandling gav jeg udtryk for mit partis syn på såvel de principielle som de praktiske problemer ved indførelse af en lånerafgift, og jeg skal derfor henvise til Folketingstidende 1958-59, sp. 3274-81 og sp. 3297-3300.

Når de to partier ikke i nogen måde har ladet deres forslag påvirke af den udvalgsdrøftelse, vi havde sidste år, men blot fremsætter et uændret forslag, forstår jeg ikke, hvorfor man i det hele taget har gennemført forslaget; alle ved jo, at de to partier ønsker indført en lånerafgift på 5 kr., og alle ved, at der ikke er flertal i tinget derfor. Når de to partier ikke er i stand til at komme med nye argumenter for deres lovforslag, og når de ikke i mindste måde har ladet forslaget påvirke af de synspunkter, der kom frem sidste år, er de jo dækket helt ind med hensyn til de besparelser, de på dette felt propaganderer med at ville gennemføre.

Skulle der være nogen, der endnu er i tvivl om, at venstre og de konservative vil spare også på biblioteksudgifterne, så får de klar besked herom i den propaganda-tryksag, jeg står med her, og som netop er udsendt til alle husstande. I denne står det nævnt på bagsiden, at man vil have en sådan afgift; men lad mig understrege, at lige overfor står der, at man også vil spare ved at rationalisere og effektivisere den offentlige administration. (*Thisted Knudsen:* Det er fornuftigt!). Ja, det er meget fornuftigt, og derfor spørger jeg bl. a. også det ærede medlem: hvordan vil man få indførelse af en lånerafgift og effektivisering og rationalisering af den offentlige administration til at harmonere med hinanden? Det kunne jeg godt tænke mig at få en forklaring på.

Af alle de oplysninger, vi modtog om denne sag sidste folketingsår, fremgår det, at opkrævning af en lånerafgift tværtimod vil betyde nye offentlige administrationsudgifter. Som lovforslaget er udformet, vil det ikke alene betyde, at der skal etableres ca. 1 500 nye opkrævningssteder ved landets biblioteker med deraf følgende administra-